

(לעיל)¹ **תקנה דרבנן מקמי גזרה לא עקרינן** –

We do not uproot an enactment of the רבנן on account of a decree

OVERVIEW

Initially when the גמרא and the ומסכנה ואילך נהגו העם לכנוס בג' ברייתא stated understood סכנה to mean תיהרג ליום ד' בתולה הנישאת ליום ד' תיהרג, the גמרא asked, let us abolish the תקנה. The גמרא answered that the סכנה is because of תבעל להגמון, to which the גמרא asked again, let us abolish the תקנה. This time the גמרא answered that (since therefore עבירה עבירה דבטליה) Our תוספות discusses why this answer was not offered the first time the גמרא asked; only the second time.

anticipates a difficulty: תוספות

כי פריך לעיל ליעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גזרה כולי כדמשני הכא² -

When the גמרא asked previously (when we assumed that the סכנה was תיהרג), **'let us abolish'** the תקנה חכמים, the גמרא **did not answer** there as it answers here that – **תקנה דרבנן מקמי גזרה, etc.** we do not abolish –

responds: תוספות

משום דלעיל פריך וליעקרוה ויקבעו³ יום אחר⁴ -

Because previously when the גמרא asked, **and let us uproot** the תק"ח of marrying בתולה should marry, and **will establish another day** when a תיהרג גזירה, and by doing that we would circumvent the גזירה -

כיון דאינו מתכוין אלא להעבירם על דת כשיקבעו יום אחר לא יחושו -

Since the גוים have no other intention except for having the Jews **transgress their religion, so when the חכמים will establish another day** when they should marry, the גוים **will not be concerned**, for they accomplished what they set out to do, namely to disrupt the religion -

ולא מיעקרא תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קבוע -

¹ This תוס' (as well as the following ד"ה אי) should precede ותו.

² See 'Thinking it over'.

³ See also ד"ה ניעקריה.

⁴ This would also (seemingly) require to set up another day when ב"ד is in session and have them marry the day before. See however גבורים that since there is no ב"ד the next day (and there can be דעתא), therefore the גוים will not mind, for the תק"ח was abolished. However it will remind us that there is a need for a יום קבוע (because of טענת בתולים) and when the גזירה will pass, it will be reestablished.

And we will gain that the תק"ה will not be (completely) abolished since there will be another established day when to marry-

אבל הכא פריך וליעקרוה ולא יהא שום יום קבוע שאם יקבעו יום אתי ובעיל באותו יום⁵ -

However here (where the concern is תבעל להגמון and he is doing it for his pleasure) when the גמרא asked, **וליעקרוה**, it meant **and there should be no other set day to marry, for if the חכמים will establish another day, the הגמון will come and be בעיל on that new day**, since he is only looking for his pleasure -

ולהכי משני מקמי גזרה לא עקרינן תקנה דרבנן שלא יהא שום יום קבוע:

So therefore the גמרא answers that we cannot abolish a תק"ה because of a גזירה to the extent that there should be no set day to marry.

SUMMARY

The first question of ניעקריה was that we should establish another date; the second question of ניעקריה was to abolish any fixed dates.

THINKING IT OVER

תקנה דרבנן מקמי גזרה that ניעקריה asks why did not the גמרא respond to the first ניעקריה that ניעקריה⁶. However there seems to be a major difference, by the first ניעקריה the גזרה was תיהרג, therefore to avoid נפש נפש, we certainly should abolish the תקנה; however by the second ניעקריה where the גזירה was (‘merely’) תבעל (which is [generally] permitted for שרי (אונס שרי), the חכמים did not want to be עוקר the תקנה!⁷

⁵ In this instance the הגמון prefers a יום קבוע so he will know when to come (as opposed to להעבירם על דתם, where the entire intent is just to suppress the authority of the חכמים).

⁶ See footnote # 2.

⁷ רש"י ד"ה ניעקריה on מהר"ם שי"ף and ריטב"א.